Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 1999, sp. zn. 2 Cdon 330/97, ECLI:CZ:NS:1999:2.CDON.330.97.1

Číslo: 6/2001

Právní věta:

Obec, jako vlastník sousední nemovitosti, je oprávněna domáhat se podle ustanovení § 127 odst. 1 obč. zák. i ochrany před obtěžováním hlukem (popř. vibracemi).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.08.1999

Spisová značka: 2 Cdon 330/97

Číslo rozhodnutí: 6

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Vlastnictví

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v Praze, jako soud odvolací, shora označeným rozsudkem změnil rozsudek O k r e s n í h o s o u d u v Kutné Hoře ze dne 17. 6. 1996 ve znění opravného usnesení ze dne 26. 8. 1996 v odvoláním napadené části tak, že žalobu, aby žalované bylo uloženo zdržet se obtěžování žalobkyně hlukem a vibracemi nad míru přiměřenou poměrům, zamítl. Dále rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Rozhodnutí ve věci samé odvolací soud odůvodnil tím, že na základní otázku sporu, zda obec jako právnická osoba je aktivně věcně legitimována v řízení o žalobě na ochranu před obtěžováním hlukem a vibracemi, podané podle § 127 obč. zák., je odpověď záporná. Odvolací soud má za to, že tuto legitimaci nelze dovodit ani z ustanovení zákona o obecním zřízení (zákon č. 367/1990 Sb., ve znění zákonů pozdějších), podle kterého je obcím uloženo, aby chránily a vytvářely ve své územně správní jednotce zdravé životní prostředí. Z této povinnosti obce nelze dovodit její právo domáhat se u soudu ochrany proti působení hluku a vibrací za jiné subjekty, byť se jedná o občany této obce. Obec jako právnická osoba nemá způsobilost hluk vnímat a být jím obtěžována ve smyslu § 127 obč. zák. V případě vibrací si však lze představit, že i právnická osoba jimi může být obtěžována jejich působením na nemovitosti, které vlastní. Žalobkyně jako vlastník některých nemovitostí (např. školy, zdravotního střediska a obytného domu) však neprokázala, že je obtěžována vibracemi tak, jak to předpokládá ustanovení § 127 obč. zák., když ani netvrdila, že mechanické chvění a kmitání vibrací působí na věci v jejím vlastnictví a tím ji nad míru přiměřenou poměrům obtěžují.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání s tím, že napadený rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Podle jejího názoru odvolací soud nepřípustně zúžil právo obce domáhat se pouze ochrany svého majetku, nikoli však svých občanů. I obec jako právnickou osobu tvoří soubor hmotných, osobních i nehmotných složek, to je soubor práv a povinností, majetku a osob. Tyto osoby mohou být vlastníky, mohou tvořit statutární orgány; mohou jimi být i zaměstnanci, ale v případě státu či obcí i občané. Proto "právnická osoba má nepochybně právo hájit stejně jako fyzická osoba své zájmy, resp. to, co ji tvoří a co je jejím imanentním základem, tedy i majetek i osoby." Žalobkyně má stejná práva jako jiná právnická osoba, jako např. státní podnik, představovaný i zaměstnanci, jemuž bude soused zamořovat výrobní prostory nesnesitelným zápachem. Je také vhodnější, když žaluje obec, namísto toho, aby občané podávali tisíce žalob ve stejné záležitosti. Navrhla, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací po zjištění, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou včas a že je přípustné, přezkoumal jím napadený rozsudek podle § 242 odst. 1 a 3 o.s.ř. a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné. Dovolací soud proto napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobkyně nenamítá, že v řízení došlo k vadám uvedeným v § 237 odst. 1 o.s.ř., nebo že řízení je postiženo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. a/ a b/ o.s.ř.), a ani z obsahu spisu nevyplývá, že by k některé z uvedených vad došlo. Dovolací soud tudíž dále přezkoumává rozsudek odvolacího soudu jen v rozsahu dovolacích námitek uplatněných dovolatelkou. Proto se dále zabývá toliko právní otázkou, zda obec může být subjektem práva na ochranu před obtěžováním hlukem (popř. i vibracemi) ve smyslu ustanovení § 127 odst. 1 obč. zák.

Podle § 127 odst. 1 obč. zák. se vlastník věci musí zdržet všeho, čím by nad míru přiměřenou poměrům obtěžoval jiného nebo čím by vážně ohrožoval výkon jeho práv. Proto mimo jiné nesmí nad míru přiměřenou poměrům obtěžovat sousedy hlukem, prachem, popílkem, kouřem, plyny, parami, pachy, pevnými a tekutými odpady, světlem, stíněním a vibracemi .

Odvolací soud nezpochybnil právo právnických osob včetně obcí uplatňovat jejich sousedská práva na omezení vlastnických práv jiné osoby ve smyslu § 127 odst. 1 obč. zák. Spornou otázkou není ani vlastnictví staveb a pozemků žalobce "v sousedství" letiště žalované. Odvolací soud však má za to, že obci nepřísluší uplatnění ochrany před obtěžováním hlukem a vibracemi vznikajícím z provozu letadel žalované, když těmito imisemi jsou obtěžováni občané, a nikoli obec, která nemá způsobilost tyto imise vnímat.

Podle čl. 99, věty první, Ústavy se Česká republika člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky. Podle čl. 100 odst. 1, věty první, Ústavy územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu.

Z uvedených ustanovení vyplývá, že obec je veřejnoprávní korporací, jejíž faktický základ tvoří její občané (osobní substrát této právnické osoby ve smyslu § 18 odst. 2 písm. c/ obč. zák.). Občané mají schopnost vnímat uvedené imise a jsou-li jimi rušeni při oprávněném užívání nemovitostí ve vlastnictví obce, je jimi při výkonu svého vlastnického práva rušena i obec. Obec se tedy za naplnění předpokladů uvedených v § 127 odst. 1 obč. zák. může vůči vlastníku věci, jejímž užíváním vzniká hluk či vibrace, právem domáhat toho, aby se těchto imisí zdržel.

V daném případě je žalobkyně obcí, jejíž občané jsou při užívání jejích staveb a pozemků rušeni přinejmenším hlukem způsobovaným leteckým provozem žalované. Proto je žalobkyně oprávněna uplatnit u soudu právo na ochranu před obtěžováním hlukem (popř. i vibracemi) ve smyslu ustanovení § 127 odst. 1 obč. zák.

Z uvedeného závěru vyplývá, že právní posouzení věci odvolacím soudem nebylo správné. Dovolací soud proto napadený rozsudek odvolacího soudu za použití § 243b odst. 1 a 2 o.s.ř. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení, v němž se bude zabývat dalšími předpoklady úspěšnosti žaloby podle § 127 odst. 1 obč. zák., jimiž se v důsledku svého dosavadního právního názoru zabývat nemusel.